

О. Б. Худик,
аспірант кафедри обліку, аналізу і аудиту,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТРАТЕГІЧНОГО ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ

О. Khudyk,
graduate student of the department of accounting, analysis and audit Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

THE INFORMATIONAL SUPPORT OF STRATEGIC FINANCIAL ANALYSIS

У статті розглянуто проблеми інформаційного забезпечення стратегічного фінансового аналізу як методологічної основи обґрунтування фінансової стратегії. На основі узагальнення наукових підходів до визначення інформаційного забезпечення уточнено його сутність виходячи з потреб аналізу. Встановлено, що релевантність і практичне значення результатів стратегічного фінансового аналізу, якість та корисність управлінських рішень значною мірою залежать від наявності достовірної та своєчасної інформації про внутрішній фінансовий потенціал підприємства та зовнішнє середовище його функціонування. На підґрунті системного підходу теоретично обґрунтовано інформаційну модель стратегічного фінансового аналізу виходячи з поставлених стратегічних цілей, функцій (оціночної, діагностичної, пошукової) і об'єктів аналізу. За результатами здійсненого дослідження визначено види інформації та їх основні джерела для проведення стратегічного фінансового аналізу.

The article reviews problems of the strategic financial analysis' informational support. On the basis of the generalization of scientific approaches to determining information support its essence is clarified proceeding from the analysis' requirements. It is established that relevance and practical importance of the strategic financial analysis' results, quality and utility of managerial decisions largely depends on the availability of accurate and timely information about company's internal financial potential and external environment of functioning. According to system approach it is theoretically substantiated the information model of the strategic financial analysis based on the assigned strategic objectives, functions (evaluation, diagnostic, searching) and objects of the analysis. As the result of the research the basic types of information and their main source for the strategic financial analysis are determined.

Ключові слова: джерела інформації, інформація, класифікація інформації, інформаційне забезпечення, стратегічний фінансовий аналіз, фінансова стратегія.

Key words: sources of information, information, classification of information, informational support, strategic financial analysis, financial strategy.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Сучасні умови господарювання, які характеризуються динамічними змінами факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, високим рівнем невизначеності та ризику, політичною й економічною нестабільністю в країні зумовлюють зростання ролі стратегічного фінансового аналізу як методологічної основи обґрунтування стратегії відповідно до місії та стратегічних цілей діяльності підприємства. Стратегічний фінансовий аналіз дозволяє визначити джерела та засоби підприємства, встановити ключові пріоритети й оцінити їх досяжність, підвищити ефективність використання наявних ресурсів, виходячи з поставлених стратегічних орієнтирів.

Вагомою умовою досягнення мети та завдань стратегічного фінансового аналізу є побудова та використання якісної системи інформаційного забезпечення здатної усунути невизначеність у процесі прийняття управлінських рішень і сприятиме максимальній ефективності їх реалізації.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питання інформаційного забезпечення аналізу розглянуто у працях багатьох вітчизняних і зарубіжних вчених, зокрема І.П. Босака [2], І.О. Бланка [3], Р. Бруханського [4], Ф.Ф. Бутинця [5], П.А. Гордієнка [6], С.В. Івахненка [11], В.В. Ковальова [12], Т.М. Ковальчук [13], М.Г. Чумаченка [14] та ін.

Невирішена частина проблеми полягає у тому, що у науковій літературі не сформовано комплексного підходу до проектування моделі інформаційного забезпечення стратегічного фінансового аналізу.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою даного дослідження є обґрунтування теоретичних і методологічних засад системи інформаційного забезпечення стратегічного фінансового аналізу, побудова інформаційної моделі аналізу для обґрунтування параметрів фінансової стратегії.



Рис. 1. Алгоритм процесу інформаційного забезпечення розробки фінансової стратегії підприємства

Авторська розробка.

МАТЕРІАЛИ І МЕТОДИ

Методологічною й інформаційною основою роботи є наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, матеріали періодичних видань з даної проблематики.

При проведенні дослідження використовувалися такі загальнонаукові методи: абстрактно-логічний, порівняння, абстрагування, узагальнення.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Якість управлінських рішень, що приймаються на підставі проведення стратегічного фінансового аналізу залежить від правильної організації його інформаційного забезпечення. Критична оцінка наукової літератури свідчить про відсутність єдиного підходу до дефініції останнього. Так, одна група вчених [6, с. 52; 7, с. 44; 8, с. 19—21; 9, с. 229; 11, с. 15] розглядає інформаційне забезпечення аналізу як систему, що складається з взаємопов'язаних елементів (фахівці, інформаційні технології, програмне забезпечення, технічні засоби) та постійно діючих взаємозв'язків між ними щодо перетворення інформаційних ресурсів. Прихильники другого підходу [2, с. 194; 10, с. 85; 13, с. 453; 14, с. 144] інформаційне забезпечення ототожнюють з сукупністю інформації, що є предметом збирання, реєстрації, передачі та перетворення з метою проведення якісного аналізу та прийняття управлінських рішень. Відповідно до третього підходу [4, с. 69—70; 13, с. 453; 14, с. 144] інформаційне забезпечення аналізу — це процес задоволення потреб конкретних користувачів в інформації, що ґрунтується на використанні спеціальних методів, способів і процедур її одержання, видачі у зручній для користувачів формі.

Узагальнюючи розглянуті підходи, можна зазначити, що інформаційне забезпечення стратегічного фінансового аналізу є інтегрованою багатофункціональною системою, що включає оптимальну сукупність зовнішньої та внутрішньої інформації про об'єкт дослідження, об'єм, склад і структура якої визначається цілями її генерації, відповідне методичне та кадрове забезпечення, технічні та програмні засоби реєстрації, накопичення, зберігання, передачі та перетворення інформації у відповідності до потреб управління. Відповідно до такого підходу процес інформаційного забезпечення роз-

робки фінансової стратегії на підґрунті стратегічного фінансового аналізу алгоритмізується наступним чином (рис. 1).

Побудова раціональної системи інформаційного забезпечення стратегічного фінансового аналізу неможлива без виокремлення основних вимог, що висуваються до інформації з огляду на потреби управління. Так, накопичувана інформація про основні показники зовнішнього та внутрішнього середовища є цінною тільки у тому випадку, якщо її можна використати для прийняття управлінських рішень, цільові орієнтири та вимоги до яких відрізняються залежно від інтересів і потреб суб'єктів аналізу.

Максимальної корисності інформації можна досягти за умови її релевантності, тобто найбільш повного опису об'єкта дослідження та можливості реального використання для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Інформація, що використовується в процесі стратегічного фінансового аналізу може розглядатися як релевантна, якщо вона відповідає наступним вимогам: достовірність, надійність, зіставність, єдність, раціональність, ефективність, актуальність, повнота.

На наш погляд, побудова інформаційної моделі стратегічного фінансового аналізу повинна здійснюватися виходячи з поставлених стратегічних цілей, функцій (діагностичної, оціночної та пошукової) та об'єктів аналізу (рис. 2).

Важливим етапом побудови інформаційної моделі стратегічного фінансового аналізу є встановлення джерел інформації за її видами. Необхідно зазначити, що для формування цілісного уявлення про умови та специфіку ведення фінансово-господарської діяльності інформаційна база стратегічного фінансового аналізу повинна органічно інтегрувати зовнішні та внутрішні джерела інформації (табл. 1).

У процесі стратегічного фінансового аналізу пріоритетне значення має збір та інтерпретація інформації про зовнішнє середовище, що ускладнюється внаслідок наявності великої кількості зовнішніх факторів, що визначають фінансові перспективи будь-якого суб'єкта господарювання, асиметричності інформації, неможливості адекватної оцінки достовірності деяких джерел інформації. До зовнішніх джерел інформації відносять-

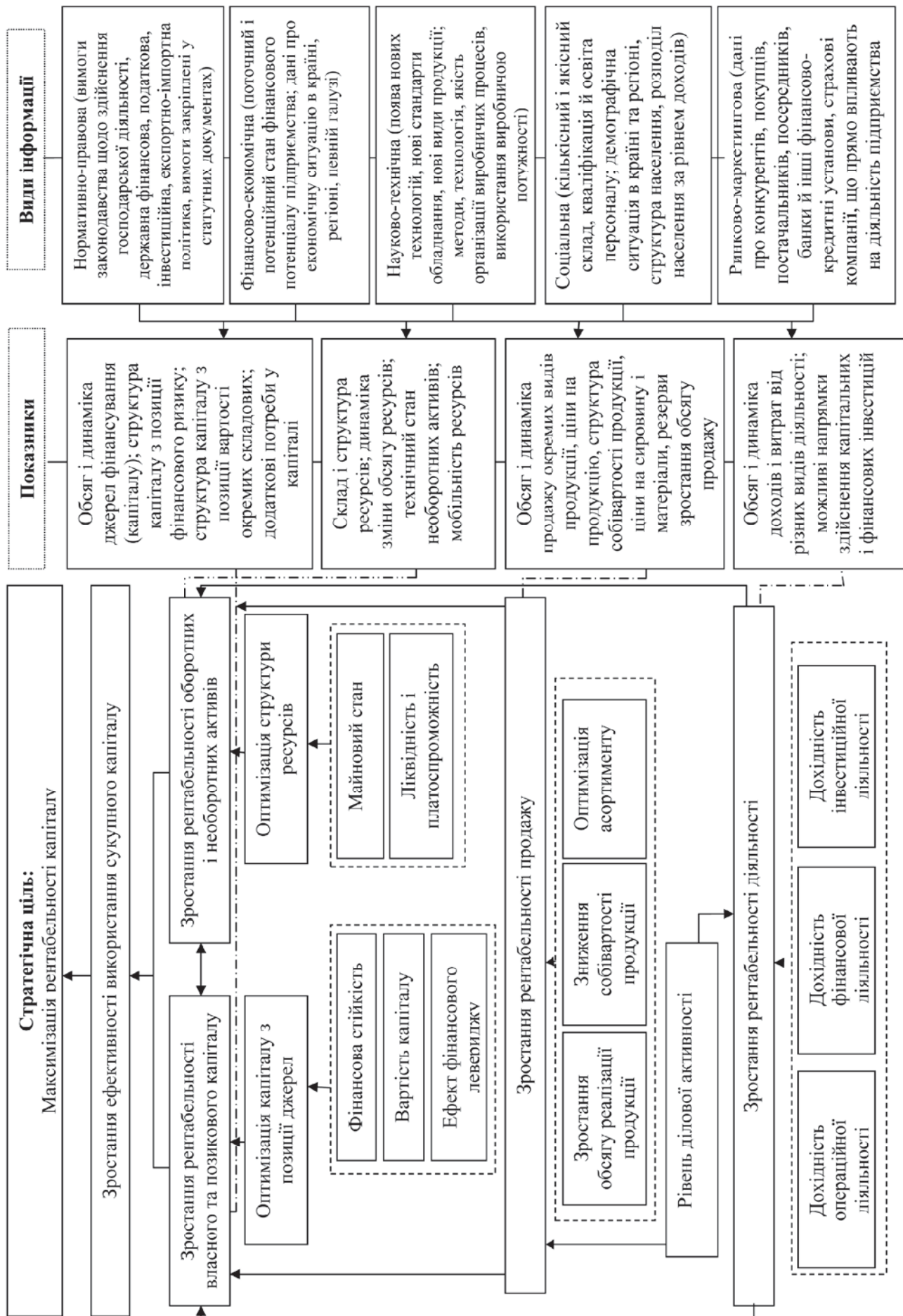


Рис. 2. Інформаційна модель стратегічного фінансового аналізу

Авторська розробка.

Таблиця 1. Джерела інформації стратегічного фінансового аналізу залежно від видів інформації

	Види інформації				
	Нормативно-правова	Фінансово-економічна	Науково-технічна	Соціальна	Ринково-маркетингова
Зовнішні джерела інформації	<ul style="list-style-type: none"> - Конституція України; - Закони та кодекси України; - П(С)БО; - накази, розпорядження, методичні рекомендації; - офіційні сайти КМУ, міністерств і відомств; - засоби масової інформації 	<ul style="list-style-type: none"> - Дані державної статистики; - офіційні сайти КМУ, міністерств і відомств; - дані міжнародних і національних інформаційних систем; - спеціалізовані періодичними виданнями, публікації торговельних палат, фондів та валютних бірж, спілок підприємств; - ЗМІ; - експертні оцінки, надані консалтинговими фірмами, довідковими бюро; - електронні джерела інформації 	<ul style="list-style-type: none"> - Норми технічної, пожежної, санітарної безпеки; - дані спеціалізованих видань; - ЗМІ; - електронні джерела інформації; - know-how, патенти, ліцензії у відповідних галузях 	<ul style="list-style-type: none"> - Дані державної статистики; - результати соціологічних досліджень; - офіційні сайти міністерств і відомств; - ЗМІ; - електронні джерела інформації 	<ul style="list-style-type: none"> - Корпоративні web-сайти; - особисті контакти; - публічна фінансова звітність контрагентів і конкурентів; - реклама; - прейскуранти цін; - виставкові каталоги; - електронні джерела інформації
Внутрішні джерела інформації	<p><i>Нормативно-планові:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - установчі документи; - наказ про облікову політику; - організаційна структура управління. <p><i>Облікові:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - накази та розпорядження. <p><i>Позаоблікові:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - договори та контракти; - тарифні ставки 	<p><i>Нормативно-планові:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - бізнес-плани; - фінансові плани; - бюджети та кошториси; - проєктована фінансова звітність. <p><i>Облікові:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - первинні документи; - журнали 1-7 та відомості до них; - головна книга; - оборотно-сальдова відомість; - звітність (фінансова, статистична, податкова та внутрішньогосподарська). <p><i>Позаоблікові:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - матеріали аудиторських перевірок, ревізій; - пояснювальні, доповідні записки 	<p><i>Нормативно-планові:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - технологічна документація, технологічні карти; - норми витрат, нормативи. <p><i>Позаоблікові:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - know-how, патенти, ліцензії, промислові зразки, корисні моделі, винаходи; - документи по оптимізації і раціоналізації виробничого процесу 	<p><i>Нормативно-планові:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - штатний розклад; - посадові інструкції. <p><i>Облікові:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - накази про прийняття на роботу, про припинення трудового договору, про надання відпустки; - особові картки; - таблиці використання робочого часу; - розрахунково-платіжні відомості. <p><i>Позаоблікові:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - документи про освіту працівників; - автобіографія 	<p><i>Позаоблікові:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - матеріали маркетингових обстежень, анкетувань

Авторська розробка.

ся документи, що регулюють господарську діяльність, дані державної статистики; офіційні сайти Кабінету Міністрів України, міністерств і відомств; спеціалізовані періодичні видання; публікації торговельних палат, фондів і валютних бірж, спілок підприємств; засоби масової інформації; дані корпоративних web-сайтів; публічна фінансова звітність контрагентів і конкурентів; реклама конкурентів і постачальників, прейскуранти цін; виставкові каталоги.

Внутрішні джерела інформації поділяються на нормативно-планові, позаоблікові й облікові. Інформація, отримана з нормативно-планових джерел (бізнес-план, фінансовий план, бюджети, норми витрат, нормативи, договори, контракти) в порівнянні з інформацією, що міститься в облікових джерелах (первинні документи, журнали 1—7 та відомості до них, головна книга, оборотно-сальдова відомість, фінансова, статистична, податкова та внутрішньогосподарська звітність) забезпечує кількісне підтвердження досягнення цілей господарюючого суб'єкта, тобто констатацію відповідності отриманих результатів раніше сформульованим завданням.

Важливе значення для обґрунтування стратегічних управлінських рішень має фінансова звітність. У Законі України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні" визначено, що фінансова звітність — це бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період [1]. На основі дослідження показників фінансової звітності можна отримати всестороннє уявлення про розвиток підприємства в динаміці, виявити різноманітні тенденції та закономірності його діяльності, оцінити рівень досягнення поставлених стратегічних цілей, а також сформулювати майбутні стратегічні орієнтири, виходячи з наявного рівня фінансового потенціалу. Тобто значення

фінансової звітності як важливої складової інформаційного забезпечення стратегічного фінансового аналізу полягає в тому, що вона є не лише основою ретроспективного дослідження фінансово-господарської діяльності, а й має значну прогностичну цінність, тобто містить інформацію необхідну для визначення майбутніх орієнтирів.

До позаоблікових джерел інформації відносяться установчі документи, штатний розклад, наказ про облікову політику; посадові інструкції; організаційна структура управління, матеріали аудиторських перевірок, ревізій, пояснювальні та доповідні записки, соціальна інформація про персонал підприємства та потенційних працівників, інформація мотиваційного характеру тощо.

Комплексне дослідження всіх джерел інформації стратегічного фінансового аналізу дозволить усунути відокремленість у аналітичних висновках і забезпечити прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

ВИСНОВКИ

У статті здійснено теоретичне узагальнення та вирішення проблем інформаційного забезпечення стратегічного фінансового аналізу. Доведено, що інформаційне забезпечення стратегічного фінансового аналізу є інтегрованою багатофункціональною системою, що включає оптимальну сукупність зовнішньої та внутрішньої інформації про об'єкт дослідження, об'єм, склад і структура якої визначається цілями її генерації, відповідне методичне та кадрове забезпечення, технічні та програмні засоби реєстрації, накопичення, зберігання, передачі та перетворення інформації у відповідності до потреб управління.

За результатами здійсненого дослідження теоретично обґрунтовано інформаційну модель стратегічного фінансового аналізу, яка дозволяє визначити види інформації та їх основні джерела.

Література:

- 3У "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" від 16 липня 1996 р. №996-ХІV [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
- Босак І.П. Інформаційне забезпечення управління підприємством: економічний аспект / І.П. Босак, Є.М. Палига // Регіональна економіка. — 2007. — № 4. — С. 193—195.
- Бланк І.О. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник. — К.: Ельга, 2008. — 724 с.
- Бруханський Р. Проблеми і пріоритети інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту сільськогосподарських підприємств України / Р. Бруханський // Економічний аналіз. — 2011. — Вип. 9. Ч. 2. — С. 69—71.
- Бутинець Ф.Ф. Економічний аналіз: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 "Облік і аудит". — Житомир: ПП "Рута", 2003. — 680 с.
- Гордієнко П.А. Стратегічний аналіз: навч. посіб. — 3-тє вид., перероб. і доп. / П.А. Гордієнко, Л.Г. Дідковська, Н.В. Яшкіна. — К.: Алєрта, 2011. — 520 с.
- Гнип Н.О. Інформаційне забезпечення фінансового потенціалу суб'єктів господарювання / Н.О. Гнип // Економіка АПК. — 2010. — №4. — С. 43—46.
- Денисенко М.П. Інформаційне забезпечення ефективного управління підприємством / М.П. Денисенко, І.В. Колос // Економіка та держава. — 2006. — № 7. — С. 19—24.
- Дикань В.А. Стратегічне управління: навч. посіб. / В.А. Дикань, В.О. Зубенко, О.В. Маковоз, І.В. Томакова. — К.: "Центр учбової літератури", 2013. — 272 с.
- Євтушенко О.А. Інформаційне забезпечення управління відтворенням основних засобів машинобудівного підприємства / О.А. Євтушенко // Європейський вектор економічного розвитку. — 2015. — № 1 (18). — С. 84—91.
- Івахненко С.В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку і аудиту: навч. посіб. / С.В. Івахненко. — 4-тє вид., випр. і доп. — К.: Знання, 2008. — 343 с.
- Ковалєв В. В. Финансовая отчетность. Анализ финансовой отчетности (основы балансоведения): учеб. пособие. — 2-е изд., перераб. и доп. / В.В. Ковалєв, Вит. В. Ковалєв. — М.: ТК Вєлби, Изд-во Проспєкт, 2006. — 432 с.
- Ковальчук Т.М. Теорія економічного аналізу: Рек. М-вом освіти і науки України як навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів / Т.М. Ковальчук. — Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2011. — 544 с.
- Чумаченко М.Г. Економічний аналіз: навч. посібник. — К.: КНЕУ, 2001. — 540 с.

References:

1. The Verkhovna Rada of Ukraine (1996), The Law of Ukraine "On Accounting and Financial Reporting in Ukraine", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (Accessed 2 November 2016).
2. Bosak, I.P. and Palyha, Ye.M. (2007), "The information support of company's management: economic aspect", *Rehional'na ekonomika*, vol. 4, pp. 193—195.
3. Blank, I.O. (2008), *Finansovyy menedzhment* [Financial management], El'ha, Kyiv, Ukraine.
4. Brukhans'kyj, R. (2011), "The problems and priorities of informational support of strategic management of agricultural enterprises in Ukraine", *Ekonomichnyj analiz*, vol. 9, part 2, pp. 69—71.
5. Butynets', F.F. (2003), *Ekonomichnyj analiz* [Economic analysis], PP "Ruta", Zhytomyr, Ukraine.
6. Hordiienko, P.L. Didkovs'ka, L.H. and Yashkina, N.V. (2011), *Stratehichnyj analiz* [Strategic analysis], 3rd ed, Alerta, Kyiv, Ukraine.

7. Hnypp, N.O. (2010), "The information support of entities' financial potential", *Ekonomika APK*, vol. 4, pp. 43—46.

8. Denysenko, M.P. and Kolos, I. V. (2006), "The information support of enterprise's effective management", *Ekonomika ta derzhava*, vol. 7, pp. 19—24.

9. Dykan', V. L. Zubenko, V. O. Makovoz, O. V. and Tokmakova, I. V. (2013), *Stratehichne upravlinnia* [Strategic management], "Tsentruchobovoi literatury", Kiev, Ukraine.

10. Yevtushenko, O. A. (2015), "The informational support of management of machine-building company's reproduction of fixed assets", *Yevropejs'kyj vektor ekonomichnoho rozvytku*, vol. 1(18), pp. 84—91.

11. Ivakhnenko, S.V. (2008), *Informatsijni tekhnolohii v orhanizatsii bukhhalters'koho obliku i audytu* [Informational technologies in the accounting and auditing], Znannia, Kiev, Ukraine.

12. Kovalev, V.V. (2006), *Finansovaja otchetnost'. Analiz finansovoj otchetnosti (osnovy balansovedenija)* [Financial statements. Analysis of the financial statements (basis of balance sheet)], TK Velby, Izd-vo Prospekt, Moscow, Russia.

13. Koval'chuk, T.M. (2011), *Teoriia ekonomichnoho analizu* [Theory of economic analysis], Chernivets'kyj nats. un-t, Chernivtsi, Ukraine.

14. Chumachenko, M.H. (2001), *Ekonomichnyj analiz* [Economic analysis], KNEU, Kiev, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 04.11.2016 р.

ІНВЕСТИЦІЇ.

ПРАКТИКА ТА ДОСВІД

www.investplan.com.ua



Виходить 24 рази на рік

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук з ЕКОНОМІКИ та ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Передплатний індекс: 23892